

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
Nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrata
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopis se ne vrača, nevrnjen
plačilo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.345
za tiskarje, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Propadanje komunizma na Češkem

Komunistična stranka bi vsaj formalno morala biti važen faktor v političnem življenju češkoslovaške republike. Ona je druga najmočnejša stranka v parlamentu in najmočnejša opozicijska stranka. Kot taka bi v parlamentu lahko igrala važno, če bi načeloma ne negirala parlamentarizma in obstoječega stanja sploh. V sedanjem položaju v republiki pa izgublja na tej svoji številni moči tudi radi tega, ker se nahaja v opoziciji skupno s socialdemokrati. Njena borba v javnosti kakor tudi v parlamentu samem pa je predvsem naperjena proti »zmernim buržujskim socialistom«. S tem seveda slabi položaj opozicije in s svojo abstinenco, ki jo izvajajo skoro pri vseh važnejših glasovanjih, podpirajo komunisti indirektno vladno, ki jo sestavljajo več ali manj meščanske stranke. Ta njena taktika je stalna. Včasih napravijo poslanci komunistične stranke malo več hrupa in nemira v zbornici, drugič malo manj. Pozitivno se ne udeležujejo in zato s čisto političnega stališča oni kljub svoji številni moči ne pridejo do prave veljave. Javnost je na to njihovo »politiko« navajena in se za njihovo delovanje v parlamentu zelo malo briga.

Važnejšo vlogo pa igra komunistična stranka v strokovnih organizacijah. Na Češkem imajo vse politične stranke tudi posebne strokovne organizacije za vse sloje. Največ pozornosti pa posvečajo delavskim strokovnim organizacijam, ki so za politične stranke najbolj sigurne, najbolj disciplinirane kader volivcev in pristašev. Tudi komunistična stranka je zato že davno pričela z organiziranjem takih strokovnih društev. Po živahnem delovanju se je njenim voditeljem posrečilo organizirati tako zvano »Mednarodno zvezo strokovnih organizacij«. Ta zveza je bila najmočnejša in največja v severni republiki. Imela je največ članov; v vsakem večjem mestu svojega posebnega tajnika, ki je bil izredno dobro plačan. Sploh so te organizacije imele veliko denarja in javna tajnost je, da so blagajne te zveze drgale in se polnile iz raznih moskovskih fondov.

Moskva je plačevala. Zahtevala pa je za sebe ne samo kontrolo, marveč odločilno besedo v vodstvu. Tako so te strokovne zveze polagoma prišle popolnoma pod vpliv političnega vodstva komunistične stranke. To vodstvo pa je zopet samo neke vrste izvršilni organ moskovske internacionale.

Na povelje iz Moskve so morale strokovne organizacije pripraviti stavke. Sedaj v tej, drugič v oni stroki; danes v tem revirju, jutri v drugem, kakor se je zljubilo rdečim poveljnikom. Večina teh stavk je končala s popolnim porazom delavstva. Zato ni čudno, če je med članstvom polagoma pričelo tleti nezadovoljstvo in nezaupanje. Organizacije se niso dale več slepo voditi od političnega vodstva. Vedno glasnejša je bila zahteva, da se naj politično vodstvo ne vmešava v strokovne organizacije. Moskva pa je odgovorila s tem, da so bili iz strokovnih organizacij izključeni vsi »nežanjsljivi« tajniki in voditelji.

To je še bolj povečalo nezadovoljstvo in posledica je bila, da je komunistična stranka pri volitvah za deželne zbornice izgubila nad sto tisoč glasov. Po volitvah je radi tega ponovno pričelo »čiščenje«. Ko je bilo končano, je vodstvo sklicalo delegate vseh strokovnih organizacij, da izvolijo nov vrhovni odbor in tajništvo za zvezo strokovnih organizacij.

Ta kongres delegatov se je nedavno vršil v Pragi. Politično vodstvo je na njem doživelo popoln poraz, kajti ogromna večina delegatov je v vodstvo centrale izvolila vse one, ki jih je politično vodstvo izključilo. Ti so takoj prevzeli vse domove in vse premoženje in odslužili eksponente političnega vodstva. Pričeli so izdajati tudi svoje glasilo »Delavec«, ki sedaj z največjo vnemo polemizira z ortodoksisti in z glasilom komunistične stranke »Rude Pravce«.

Večina članstva se je pridružila tej skupini in zato je politično vodstvo pričelo z ustanavljanjem novih strokovnih organizacij. Dosedanji uspehi so minimalni. To je eden največjih udarcev, kar jih je komunistična stranka mogla doživeti in splošna sodba je, da se bo težko opomogla. Gotovo je, da bo stranka izgubila na pristaših, vendar pa se bo ta izguba lahko ocenila šele pri prvih volitvah. Z izgubo strokovnih organizacij pa je komunistična stranka izgubila najmočnejše orožje v svoji borbi. Čisto političnih organizacij itak

„Balkan balkanskim narodom!“

Svečan podpis prijateljske pogodbe med Grčijo in Jugoslavijo - Izjave dr. Kumanudija in Karapanosa

Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Danes ob 12.25 se je izvršil svečan podpis prijateljske razsodiščne pogodbe med Grško in našo državo, ki je bila v bistvu sklenjena v Zenevi med dr. Kumanudijem in grškim zunanjim ministrom Karapanosom.

Pred podpisom pogodbe se je še enkrat pregledalo besedilo pogodbe. Med tem se je vse pripravilo v ministristvu, da bi bila prostor in moment čim svečanejša. Navzoči so bili domači in tuji časniki, uradništvo zunanjega ministristva, člani jugoslovansko-grške lige s predsednikom vseuč. prof. Atanasijevićem, zastopniki gospodarskih organizacij in drugi odlični gostje. V spremstvu tajnika dr. Subotića sta šla Polihroniades, Politis h dr. Kumanudiju, kjer je bila zbrana naša delegacija.

Pogodbo sta podpisala za Grško Karapanos, za našo državo dr. Kumanudi. Oba državnik sta nato drug drugemu čestitala. Opoldne je bilo na Topčideru kosilo, zvečer pa se je vršila v gledališču slavnostna predstava. O podpisu je izdalo zunanje ministristvo sledeči komunike:

Uradno obvestilo:

»V teku razgovorov, ki so se vršili v zadnjem času med Grčijo in kraljevino SHS, se je obojestransko ugotovilo, da obstoja iskreno prijateljstvo, istovetnost interesov in vzajemno zaupanje, ki srečno združuje obe sosedni državi. Ker se je vprašanje jugoslovanskega tranzita in prometa preko svobodne solunske zone ugodno rešilo s protokolom, ki je bil podpisan 17. marca v Zenevi, sta obe vladi, prožeti istih misli za vzdrževanje politike stabilnosti in miru, smatrali za svojo dolžnost, da ne odlagata več s podpisom.

Ta pogodba se imenuje prijateljska pogodba. Podpisala sta jo grški zunanji minister Karapanos in zastopnik zunanjega ministra dr. Kumanudi. Visoki pogodbeni stranki se medsebojno obvezujeta, da si medsebojno izkazujejo pomoč in stalno sodelovanje za vzdrževanje miru, ki je bil ustvarjen z mednarodnimi pogodbami, ki sta jih obe stranki podpisali, kakor tudi, da bosta izvrševali obveznosti iz teh pogodb.

Oba pogodbenika se obvezujeta, da v slučaju, če bi nastal spor, ne stopita v vojno, ampak mirno rešita vse spore, ki bi nastali med njima. Na podlagi vzorca razsodiščne mednarodne pogodbe, ki jo je izdalo tajništvo Društva narodov in priporočila poslednja skupščina Društva narodov, se je ugotovilo postopanje v slučaju razsodišča.

Glede bodočih sporov, ki niso pravnega značaja, se bosta podvrgli postopanju pred razsodiščem petih članov, ki bo imelo nalogo,

da pomiri stranki. Če se komisiji ne bi posrečilo stranki pomiriti, se bo spor predložil Društvu narodov; če se ne bi strinjali, pa razsodišču, ki bi se sestavilo za ta slučaj.

Nesoglasja pri tolmačenju ali uporabi pogodbe se bodo rešila pred stalnim mednarodnim razsodiščem. Omenjeni postopek se ne bo porabil za spore glede krajevnega stanja, niti za liste spore, ki so nastali pred sklenitvijo pogodbe, niti glede vprašanj, ki jih mednarodne pogodbe prepuščajo izključni kompetenci posameznih držav.

Stalno mednarodno razsodišče bo odločilo o vprašanju, ali velja v konkretnem slučaju imenovano izjemno stanje.

Ta pogodba v nobenem pogledu ne slabša pravic in obveznosti visokih pogodbenikov, ki sta jih prevzela iz paktov Društva narodov ali iz pogodb, ki sta jih sklenili prej in ki so zabeležene pri Društvu narodov.

Pogodba velja pet let in stopi v veljavo po izmenjavi ratifikacijskih listin, kar se bo izvršilo v Atenah.

Izjava dr. Kumanudija:

Zastopnik zunanjega ministra dr. Kumanudi je dal časnikiarjem sledečo izjavo:

»Po sklenitvi ekonomske konvencije v Zenevi smo z današnjo pogodbo šli korak naprej. Gospodarskemu sporazumu je sledil političen sporazum. Sedanja pogodba je sklenjena v duhu idej Društva narodov. S podpisom te pogodbe je dano jamstvo, da hočeta obe državi mir. Mi smo na Balkanu boreci za mir. S to pogodbo se je napravilo veliko za napredek človeštva.«

Ob eni se je vršil v Gardijskem domu obed, ki so se ga udeležili diplomatski zbor, vsi člani vlade, člani grške in naše delegacije in odlični zastopniki javnega življenja. Ob tej priliki je imel dr. Kumanudi nagovor na goste, v katerem je poudaril, da je srečen, da more pozdraviti dragega gosta kot zastopnika plemenitega grškega naroda, s katerim so nas vedno vezale prijateljske vezi. Našel je zgodovinske točke, ko smo se znašli na skupni fronti z Grčijo v boju za svobodo. Dr. Kumanudi je nazdravil predsedniku grške republike Konduriotisu, predsedniku grške vlade Venizelosu in dragemu gostu, zunanjemu ministru Karapanosu.

Dr. Kumanudiju je takoj odgovoril grški zunanji minister Karapanos, ki se je spominjal lepega sprejema v Belgradu. Dejal je, da je srečen, da je zastopnik grškega naroda, ki je hvaležen junaškemu srbskemu narodu, s katerim sta se skupno borila v prijateljstvu za svobodo. Zgodovinsko dejstvo je, da je sila slabih narodov v tem, da gredo skupaj, da skupno delajo, da skupno nastopajo, da sklepajo

pogodbe, da se skupno borijo za svobodo in pravice. Skupna izkustva v preteklosti bodo vezala oba naroda tudi v bodoče. Mi potrebujemo miru. Na svoje rame prevzemamo odgovornost, da delamo na skupni zgradbi balkanskega miru in za idejo »Balkan balkanskim narodom!« V ta namen se je sklenil sporazum med obema narodoma v nameri, da sodelujeta na konsolidaciji in vzdrževanju miru. Naša dela streme za čvrstimi vezmi in za interesi ne samo enega, ampak za interesi vsega Balkana in človeštva. Nato je dvignil čašo in napil Nj. Vel. kralju, v čast predsedniku vlade Živkoviču in v čast svojemu tovarišu dr. Kumanudiju.

Grško poslaništvo je izdalo o podpisu prijateljske pogodbe daljši komunike.

Tudi grški zunanji minister Karapanos je sprejel časnikiarje in jim razložil potek pogajanj v Zenevi. Zvečer ob 11 je grški zunanji minister s Politisom zapustil Belgrad.

Izjava Karapanosa:

Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Grški zunanji minister je danes popoldne ob petih sprejel časnikiarje in jim dal sledečo izjavo:

»17. marca smo v Zenevi podpisali kompletirajoči protokol konvencije iz leta 1913, ki se tiče jugoslovanske trgovine preko Soluna, pakta o prijateljstvu. Pakt o prijateljstvu, ki se je danes podpisal v Belgradu, je odločen korak v medsebojnem razmerju Grčije in Jugoslavije. Po mednarodnih konvencijah v Zenevi dobi Jugoslavija vse gospodarske olajšave za svojo svobodno trgovino preko Soluna. Pogodba v Belgradu je končni napor za vzpostavitev pristranskih odnosov, ki so vedno vladali med Grčijo in Jugoslavijo. Pakt prijateljstva, ki je navdan z idejami, na katerih temelji mednarodno pravo po vojni, in ki je sestavljen v duhu Društva narodov, predstavlja činitelja miru in mednarodne solidarnosti na Balkanu. Obojestransko želja obeh držav, da se ne napadeta, je naša svoj manifest v posebnih odredbah pakta. Ta želja je dobila na ta način slovesno pritrditev. Obe državi sta odločni boriteljici za splošni mir.«

V nadaljnjem razgovoru je grški zunanji minister Karapanos dejal, da nima k komunikeju ničesar dodati, ker prijateljska pogodba ni samo sklenjena med obema vladama, ampak tudi med obema narodoma. Na vprašanje glede aktualnih grških zunanjepolitičnih vprašanj je odgovoril, da se vršijo pogajanja za sklenitev in ureditev spornih vprašanj med Grčijo in Bolgarijo. Karapanos upa, da bo kmalu prišlo do sklenitve trgovinske pogodbe. »Mi delamo za pacifikacijo Balkana. V tem cilju se je storil velik korak.«

Kdo je morilec?

Rapajić dokazal svojo nedolžnost - Zagrebške domneve

Zagreb, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Aretacija Rapajića, sotrudnika novosadskega »Vidovdana«, ni po zaupnih informacijah iz dobro poučenih krogov vprašanja, kdo je morilec Šlegla, premaknila z mrtve točke. Rapajiću se je posrečilo dokazati alibi. Izjavil in dokazal je, da je prišel v Zagreb radi tega, ker ga je v Zagreb poslal Dobroslov Jevdjević, da intervjuja Pribečevića, pri katerem je res bil.

Tudi aretacija nekega potnika, ki je imel poim list za Atene, ni prinesla nobene razjasnitve. Radi tega policija nadaljuje preiskavo zelo intenzivno v isti smeri. V interesu preiskave same policije ne daje javnosti nobenih obvestil. V javnosti se širijo najbolj fantastične vesti o morilcu in o razlogih umora. Vendar se je včeraj pod vplivom zagrebških »Novosti« verjelo, da je bil motiv popolnoma političnega značaja. Danes pa so se med meščan-

ni imela, mladinske organizacije pa so zelo slabe.

Ta razkroj je končno najboljši dokaz, da se samo z demagogijo in s teoretiziranjem ne more stalno obdržati širokih slojev. Tudi najbolj radikalne parole ne vlečejo dolgo; široki ljudski sloji se za take parole sicer nekaj časa navdušujejo, zato pa končno tembolj energično zahtevajo od svojih voditeljev računa o pozitivnih in resnih uspehih.

stvom pojavili glasovi in mnenja, da je najverjetnejši motiv osebnega značaja in da bi bilo treba v tej smeri voditi preiskavo.

V javnosti je zlasti vzbudilo pozornost, da je rajni Toni Šlegel tri dni pred smrtjo sestavil oporoko. Prav tako je vzbudila senzacijo vest, da je Šlegel trajno nosil pri sebi dozo strupa.

Novi Sad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Ravnatelj »Vidovdana« Jevdjević je ob aretaciji Rapajića izjavil, da je njegova aretacija brez podlage. Na spiritalistični seji v Novem Sadu se je ugotovilo, da je medij dejal, da je morilec izven Zagreba in da se njegovo ime prične s črko R. Ker se je ob umoru Rapajić nahajal v Zagrebu, v mestu zločina, je padel sum nanj, čeprav je več kot očitno, da nima z zločinom prav nobene zveze.

Zagrebške vesti

Zagreb, 27. marca. (Tel. »Slov.«) »Narodna Politika« prinaša v uvodu članek o imenovanju koadjutorja ljubljanskega škofa dr. Gregorja Rožmana ter mu izraža svoje čestitke.

Zagrebška borza dela in izseljeniški komisariat dosedaj nista imela lastnih prostorov. Zato se je sklenilo, da zgradi skupno poslopje, čigar stroški so proračunani na osem milijonov dinarjev.

Avstrija izigrava trgovinsko pogodbo

Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Med nami in Avstrijo obstoja trgovinska pogodba, ki pa jo hoče Avstrija z znanimi veterinarskimi odredbami izigrati. Na podlagi trgovinske pogodbe so postavljene nižje carine za meso debelih svinj, ki so očiščene masti. Iz tega mesa izdeluje Avstrija salame in druge mesne izdelke. Sedaj hoče Avstrija naenkrat preprečiti ta del našega izvoza ter zahteva, da se pusti v svinjah tudi drobovje. Nevarnost, da se na ta način spričo šikaniranja veterinarskih avstrijskih oblasti to naše meso popolnoma pokvari, zlasti ob letnem času, je na dlani. Vlada je vzela to vprašanje v razpravo, kako bi avstrijsko vladu prišla, da bi spoštovala medsebojne pogodbe. Zato se je vršila seja gospodarskega finančnega odbora. Ministri so ugotovili, da avstrijska vlada še ni izvedla trgovinske pogodbe. Zato še ni ugoden čas za učinkovito intervencijo z naše strani. Vlada bo počakala, kdaj bo Avstrija izvedla trgovinsko pogodbo. Nato pa bo ponovno sklepala o ukrepih.

Finančni zakon gotov

Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Vlada je finančni zakon izgotovila. V njem so odredbe, ki naj realizirajo proračun. Danes se je proračun končno stiliziral za tisk. Oba zakona sta se oddala v tiskarno. Sedaj je samo tehnično vprašanje, kdaj bosta objavljena.

Dawesov načrt za Sovjetsko Rusijo

Trenutno velja vsa pozornost Moskve notranjepolitičnim vprašanjem in je za dogodka v zunanji politiki le malo zanimanja. Notranji položaj je prisilil sovjetsko diplomacijo k zdržnosti. Poprijela se je taktike pričakovanja, o kateri je dejal pokojni nemški veleposlanik grof Brockdorff-Rantzau, da je v sedanjih razmerah za sovjetsko unijo edino pravilna. Treba je zbrati zadosti močno rezervo iz lastnih sil. Potem ne bo treba samo positi za pravico, temveč jo bo mogoče naravnost diktirati. Te ponosne besede so se nanašale tudi na Nemčijo, ki vztrajno dela za utrditev svojega gospodarskega stanja. V primeri s tem, kar je doslej Nemčija v kratki dobi po inflaciji, so pridobitve sovjetskega gospodarstva tako skromne, da se sme dvomiti, če bodo mogli sovjeti še naprej ohraniti taktiko pričakovanja. Je to dvorezno orožje.

V zvezi s pojavom raznih načrtov za obnovo diplomatskih stikov Sovjetske unije z Združenimi državami stopa to vprašanje polagoma v ospredje vsega zanimanja. V kratkem se ima sovjetska vlada odločiti glede upniškega vprašanja in nameravane prihode ameriškega odbora strokovnjakov pod predsedstvom Owen Younga, ki naj bi odira gospodarske prilike v Sovjetski Rusiji. Za takoj po prvih vestih, da nameravajo Amerikanci izdelati za Sovjetsko unijo neke vrste Dawesovega načrta, so se pojavila med sovjetskimi komunisti velika nesoglasja. Center, to je Stalinovi privrženci, je odločno proti vsaki odredbi, ki bi tudi le od daleč spominjala na kak Dawesov načrt. Predvojni dolgovi Združenim državam so razmeroma brezpomembni in bi jih mogla sovjetska vlada brez vsega priznati, če bi hotela s tem doseči obnovitev uradnih stikov z Washingtonom. Če pa ne bi šlo brez ponižujoče kontrole sovjetskega gospodarstva s strani Amerike, potem pač ne bi bil sporazum mogoč in sovjeti bi si morali pomagati tudi brez priznanja ameriške vlade.

Temu nasproti pa zagovarjajo zmerni komunisti stališče, da sprejem neke vrste Dawesovega načrta ne dela nobenih težav pod pogojem, da bi izvrševale kontrolo Združene države same in izključno le v onih mejah, ki so potrebne za osiguranje plačil. Nemčija bi seveda dobila avtomatično pravico za ureditev predvojnih dolgov, ker ji je bila ta pravica pogodbeno zagotovljena. Vsi drugi upniki pa ne bi dobili ničesar. Nevarnost poslabšanja odnošajev k zavezniškim državam po mnenju teh zmernih komunistov ni posebno velika že vsled tega, ker bi jim premočnata konkurenca Amerike in Nemčije dopovedala, da je bolje zanje, če si zagotovijo na ruskem trgu vsaj majhen prostorček, kakor pa da zasledujejo še naprej svoje dvomljive zahteve. Zaenkrat pa je vse to le še teoretičnega pomena.

Ce bi pa v Ameriki v resnici hoteli preiti od besed k dejanjem, potem bi sigurno prišlo do ostrih debat med sovjetskimi voditelji, ker bi potem bilo neizogibno, da bi se načelo vprašanje o odvisnosti sovjetske zunanje politike od notranjega gospodarskega stanja. Komaj si bo Amerika preskrbela po svojih strokovnjakih jasnost o kreditih, ki jih je treba dati sovjetskemu gospodarstvu in o pomenu priznanja sovjetske vlade, že bo tudi izbruhnil boj. Stalinova skupina smatra trenutne gospodarske težave kot prehodne in vidi v nadaljnji industrializaciji edino zanesljivo pot k gospodarski moči in čim večji neodvisnosti od tujine. Zmerni komunisti pa vztrajajo na stališču, da je gospodarska kriza posledica zgrešenega kurza in da torej nima prehodnega značaja. Bli bi samoumno, ponuditi pomoč odkloniti. Če se že pokliče iz Amerike posamezne strokovnjake, zakaj bi odklanjali splošno preiskavo sovjetskega gospodarstva? Ta bi vendar morala izpasti ugodno, če so načela pristašev forsirane industrializacije pravilna. Amerikanci bi bili v gotovem oziru le razsodniki. Ta taktika zmernih je zgrešena. Mesto da bi nastopili z jasnimi programom, čakajo, da jim pride pomoč od zunaj. Sprememba gospodarske politike bi se obcutila pod temi okoliščinami splošno kot od tujih strani narekovana. Proti bi nastopili tudi nacionalistični krogi.

Od te strani se tudi boje, da bi igrala pri pogajanjih z Amerikanci prvo violino ona posebna skupina v taboru zmernih, ki jo vodi Frumkin, ravnatelj banke za zunanjo trgovino. Vsa prizadevanja teh ljudi se osredotočujejo na to, prepričati tuje kapitaliste, kako ugodno bi bilo sodelovanje s sovjetsko vlado kot velekapitalistom. To pa je zmota. Gospodarsko bi mogel ta kurz privedi le k izgubi neodvisnosti dežele, katere naravna bogastva bi prišla v dobro samo tujcem. Čeprav žele v nacionalno mislečih krogih omilitje Stalinove kmetijske politike in njegovega terorja, vendar nagibajo bolj k njegovemu programu, ker ne morejo zmerni postaviti nobenega svojega programa nasproti. Stalin razume izvrstno udariti na antisemitične struje, kar je tudi pokazal v boju proti levi opoziciji.

Ce bi Amerikanci v resnici vztrajali na plačilu predvojnih dolgov, potem so Stalin in njegovi somišljeniki odločeni, »če zahteva to mednarodni ugled Sovjetske unije«, še nadalje vztrajati na politiki pričakovanja. Tako daleč pa najbrže ne bo prišlo, ker so na obeh straneh težki politični momenti, ki silijo k sporazumu. Na eni strani je Sovjetska unija, čeprav samo potencialno, najbolj nevarna nasprotnik v hrbtu Japonske in Indije, na drugi

Lloyd Georges za razoroževanje

Volilna kampanja na Angleškem - Program liberalcev

London, 27. marca. (Tel. Slov.) Na velikem shodu liberalne stranke je Lloyd Georges objavil program za volilni boj. Rekel je: »Liberalci bodo v novem parlamentu jezikel na tehtnici med konservativci in delavsko stranko. Mi si lahko izberemo, katero od obeh velikih strank bomo po volitvah prisilili, da bo izvrševala naš program od črke do črke. V novem parlamentu ne bo mogla živeti nobena vlada, ki se ne bo podvrgla našemu programu«. Dalje je označil programe konservativcev in socializmov za »šund« in podal gospodarsko-političen pregled o delovanju vlade proti brezposelnosti. Naglasil je, da liberalna stranka hoče privedi narod do blagostanja ne samo s produktivnimi javnimi deli, temveč tudi z odpravljanjem oboroževanja, kar edino omo-

goča zmanjšanje davkov. Nadaljeval je: »Od lokarnskega duha ni ostalo nič drugega kakor beseda krilatica. Določbe Društva narodov in pogodbe nimajo sploh nobenega pomena, če podpisane države s praktično razoroževalno politiko ne manifestirajo, da med seboj zupajo podpisani besedi in da se odreka vojni. Če kljub lokarnski pogodbi in Kellogovemu paktu še nadalje vzdržujemo oboroževanje, je vsa pogodbeni politika samo sleparija in laž, ki bo dovela do silne katastrofe. Narod mora razpustiti tako vlado, ki bi se izkazala za nesposobno, zbrati vse sile naroda za odstranitev brezposelnosti dela voljnih.« — Med govorom in na koncu govora so mu prisotni navdušeno ploskali in odobraval govor.

Po smrti maršala

Sožalje grškega parlamenta - Foch in duhovščina

Atene, 27. marca. (Tel. Slov.) Poslanska zbornica je sklenila, da v znak simpatije za Francijo povodom smrti maršala Focha pošlje predsedniku francoske poslanske zbornice sožalno brzojavko. Venizelos je izjavil, da tudi vlada odobrava čuvstva, ki jih je izrazila poslanska zbornica. Grčija ne more pozabiti, kolikšen vojaški ženij je bil maršal Foch, ki je bil eden izmed glavnih faktorjev zmage zveznikov, od katere so odvisni tudi posmrtni interesi Grčije. Maršal Foch je bil mož velikega srca, obenem pa tudi zelo skromen, mož, ki je hotel biti samo vojak in noben politik. Zasluge, ki jih je storil za republiko, pa niso nič manjše, kakor njegove vojaške zasluge. V imenu rojalistov je pristal na brzojavko Kaldaris.

Pariz, 27. marca. (Tel. Slov.) Prva hitra križarka, ki bo meseca aprila ali maja spuščena v morje v vojnem arzenalu v Brestu, bo dobila ime »Maršal Foch«. Poincare in finančni minister Sarraux sta skupno predlagala v poslanski zbornici zakonski načrt, da dobiva vdova maršala in ob vnuka letno pokojnino 100.000 frankov.

Strasbourg, 27. marca. (Tel. Slov.) O odnosih maršala Focha glede domovinskega pokreta v Alzaciji piše v »Elsässer Kurier« abbe Haigy: Foch je leta 1925 po razgovoru o protestnem gibanju v Alzaciji stisnil alzakim duhovnikom roko in rekel: »Priatelji, dobro ste delali, le tako dalje!« Abbeju Haigju je daroval fotografijo z lastnim podpisom. List je izšel ob smrti maršala Focha s črnim robom.

Kriza poljske vlade

Varšava, 27. marca. (Tel. Slov.) Preosnova poljske vlade je odgojena na čas po Veliki noči. Konservativni »Czas« utemeljuje potrebo, da odstopi ministrski predsednik Bartel, s tem, da so njegovi poskusi za spravo s sejmom ostali brezuspešni. Tudi trgovinski minister Kwiatkowski je sklenil, da odstopi. Dalje bo zamenjan poštini minister Miedziński, čegar polaganje računov so v zadnjem času hudo kritizirali. Končno je urediti tudi vprašanje naslednika finančnega ministra Cehoviča, ki je odstopil in ga je sejm izročil državnemu sodišču.

Nov poslovni red italijanskega parlamenta

Rim, 27. marca. (Tel. Slov.) Prihodnji veliki fašistovski svet bo sklepal po predlogu generalnega tajnika Turattija o novem poslovnem redu italijanskega parlamenta. Stare določbe v poslovniku o varstvu parlamentarnih manjšin bodo izginile, ravno tako tudi dosedanj običaj pro in contra govornikov. Mussolini je napovedal, da bo v parlamentu sicer dovoljena svobodna diskusija, vendar pa ne v ta namen, da bi se strmoglavila vlada. Odpravile se bodo interpelacije in vprašanja, kakor tudi verifikacijske komisije. Sploh bo izginilo vse parlamentarno poslovanje po starem stilu. Poslanci sami ne bodo smeli sklepati o poslovnem redu. Reformiral se bo tudi poslovni red senata.

Vprašanje nemške vojne odškodnine

Pariz, 27. marca. (Tel. Slov.) Plenum konference strokovnjakov je danes nadaljeval razpravo o višini nemških anuitet. Razvidelo se je iz privatnih razgovorov, da je bilo prezgodnje upanje, da se bo to vprašanje rešilo še pred velikonočnimi prazniki. Konferenca se bo jutri odgodila za en teden.

Agitacija komunistov

Solija, 27. marca. (Tel. Slov.) Po vsej Bolgarski so se izvedle racije proti komunistom in večeraj je bil aretiran moskovski emisar Stojanov, voditelj bolgarskih komunistov. Radi komunističnega delovanja je bil preje obsojen na 15 let ječe, pa je zbežal v Rusijo. Ko je bil zasiljan, je poskušal izvršiti samoumor.

Berlin, 27. marca. (Tel. Slov.) V Berlin je dospel »atak«, ki so ga izdali pristaši Trockega in v katerem obtožujejo vodstvo komunistične stranke. Navaja se, da je vlada vrgla 63 opozicijonalcev v ječo, ki se imenuje sedaj politični izolatorij. Tam so z njimi ravnali tako slabo, da so začeli stavko z gladovanjem. Dvanajst jetnikov so potem morali v smrtonosnem stanju oddati v bolnico. Dva od njih sta bila prej odlikovana z redom rdeče zastave.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Izpremenljiva oblačnost, morda včasih dež. — Južne Alpe: Večinoma jasno, malo prejememb.

strani pa bi bila obnovitev diplomatskih odnošajev z Washingtonom za sovjetsko vlado odločilna šah poteza proti Angliji, temu smrtnemu sovražniku.

In zato je poseben Dawesov načrt za sovjetsko unijo vedno bolj verjeten.

Organizacija poštne in brzojavne službe

Belgrad, 27. marca. (Tel. Slov.) Kakor v vseh ministrstvih, tako se tudi v pošt. nem pripravlja korenite preosnove, ki naj se izvršijo v tem proračunskem letu. Proračun sam ne dopušča nobenih večjih investicij, razen dotacij za eno nadstropje za zagreško ravnateljstvo in za zgradbo ministrstva v Belgradu.

Na polju organizacije službe se vrše velike priprave. Sem spada novi zakon o poštni, brzojavni in telefonski službi, ki bo izenačil vse dosedaj veljajoče predpise. Zakon bo uredil državne regalne pravice, kakor to odgovarja sedanjemu času. Dalje se daje državi možnost, da izrablja telefonsko in brzojavno službo, tako da se prepusti popolnoma ali deloma zasebnim rokam. Ukinila se bo oprostitve od poštne taks za vsakega, razen za poštne ustanove.

Zelo važna bo preosnova glede knjigo- in računovodstva, da bi se omogočila večja rentabilnost, tako za posamezne ustanove ministrstva, kakor za ministrstvo v celoti. Omogočila se bo izdelava letne bilance, ki bi dala pravo sliko teh ustanov. Iz proračuna se ne da ugotoviti, ali je pošta rentabilna ali ne. Proračun določa okrog sto milijonov dinarjev presežka. Po mnenju merodajnih činiteljev v ministrstvu to ni pravi dobiček, ker niso vpoštevane amortizacije in investicije.

V ministrstvu dela posebna komisija z ugotavljanjem vrednosti inventarja in s pripravljanjem knjigovodstva na trgovski podlagi. Na ta način bo glavno pošto ravnateljstvo dobilo računovodstvo, ki bo slično velikim industrijskim podjetjem. Določil se je program vseh tehničnih del, ki se bodo v teku proračunskega leta izvršila.

Predvsem spada v ta program polaganje podzemnega mednarodnega kabla. To vprašanje se vleče že nekaj let sem. Sedaj se je določilo, da se sedanj načrt polaganja kabla spremeni, oziroma da se zniža na najnižjo mero. Dosedanji načrt zahteva za izvršitev okrog 500.000.000 Din. Po računu nekaterih strokovnjakov bi ta velika investicija ne bila rentabilna, ker bi morala prinašati najmanj 50.000.000 Din letno, s čemer pa za sedaj ni računati. Zato se bo skušalo, da bi se od treh projektiranih kabelskih linij zgradila samo ena, ki bi se izgovarila še letos. Ali bo šla ta linija proti Avstriji ali Madjarski, pa zasedaj še ni sklenjeno in končno veljavno sprejeto.

O odpiranju trgovin

Belgrad, 27. marca. (Tel. Slov.) Jutri se bo v ministrstvu za socialno politiko vršila važna konferenca, da se končno veljavno sprejme uredba o odpiranju in zapiranju trgovin. Na konferenco so povabljeni zastopniki trgovinskega, socialopolitičnega, notranjega in verskega ministrstva, ker gre pri tej uradbi tudi za delo ob praznikih. Konferenca bo imela prav za prav značaj pogajanj za delovni čas, ker so interesi posameznih ministrstev in posameznih gospodarskih zbornic različni. Na konferenco so namreč povabljeni tudi zastopniki gospodarskih zbornic iz Belgrada in najbližje okolice.

Sklepi prosvetnega sveta

Belgrad, 27. marca. (Tel. Slov.) Prosvetni svet je danes sklepal o tem, katere knjige naj šole priporočajo učencem. Sklenilo se je, da se ne priporočajo knjige in časopisi, ki niso namenjeni šolam. Nadalje, da se beletristični listi priporočajo le tedaj, če se pregleda en letnik in če prosvetni svet to posebej sklene. Od strokovnih listov se priporočajo le tisti, ki so namenjeni šolam in knjižnicam iste stroke.

Belgrajske vesti

Belgrad, 27. marca.

Odvetniške zbornice. Pravosodno ministrstvo je izdalo vsem predsednikom apelacijskih sodišč okrožnico, da naj se izjavijo, koliko odvetniških zbornic je v njihovem področju potrebnih. Belgrajsko apelacijsko sodišče se je izjavilo za eno zbornico.

Komisija, ki pregleduje prošnje, ki so jih vložili inozemci za podelitev obrtnih koncesij v naši državi, je ugotovila, da je bilo takih prošelj vložilnih 310.

Deputacija hišnih posostnikov iz Ljubljane, Zagreba in Belgrada se je danes zglasila v ministrstvu za socialno politiko, kjer so sporočili svoje zahteve v pogledu stanovanjskega zakona. Stališče hišnih lastnikov je znano. Oni zahtevajo, da se stanovanjski zakon ne podaljša več.

Predsednik vlade general Peter Zivković je prejel od francoskega vojnega ministra Poincareja brzojavko, v kateri se zahvaljuje za naše sožalje ob smrti Sarrailla.

Salome, Pred vrati večnosti

Snoči je bila v ljubljanski operi izredno uspešna predstava Straußove »Salome« z go. Thierryjevo, gg. Primožem, Kovačem, Banovcem itd. ter novo močjo M. Stagliar-Kogejeva. Dodan je bil Sibelinov balet »Pred vratmi večnosti«, v katerem sta plesala glavni vlogi gna. Moharjeva in g. Golovin. Obe deli je dirigiral g. N. Striol. Več jutri.

Novosadska vremenska napoved. Povečini oblačno. Prehodni vetrovi. Od časa do časa se bo zvedrilo. — Temperatura se ne bo znatno spremenila.

„Zeppelin“ nad našo državo

Friedrichshafen, 27. marca. (Tel. Slov.) »Grof Zeppelin« se je nahajal ob 7 zjutraj nad otokom Cyros, ob 9.30 nad Atenami, ob 12.30 nad Dračem, ob 16. pa nad Dubrovnikom. Zrakoplov ni letel nad Carigradom, temveč je vzel smer naravnost na Jadransko morje.

»Zeppelin«. Večeraj je belgrajsko prebivalstvo čakalo, kdaj se bo pokazal »Zeppelin« nad Belgradom. Vznemirjenost prebivalstva je bila tem večja, ker je nad Belgradom krožilo več letal. Prebivalstvo je mislilo, da čakajo, da pozdravijo »Zeppelinac«. Proti večeru pa se je po mestu razširila vest iz Krfa, da plovi »Zeppelin« ob jadranski obali v smeri proti Ljubljani.

Trst, 27. marca. (Tel. Slov.) V večernih urah so v Trstu pričakovali, da bo zrakoplov »Grof Zeppelin« na svojem povratku letel tudi preko Trsta. Popoldne so videli zrakoplov v Dubrovniku in Splitu. Pozneje pa se je dognalo, da »Zeppelin« ne bo letel preko Trsta.

Ureditev reparacijske banke

Paris, 27. marca. (Tel. Slov.) Kakor javlja »Echo de Paris«, bo nameravano reparacijsko banko vodilo 25 upravnikov, katerih 14 bodo imenovala države, ki so zastopane na konferenci strokovnjakov, ostale pa upniške države in oni, ki se bodo banke udeležili finančno. Za nekoliko let bo imenovan tudi po en nemški in francoski upravnik. Stvarne dobave bi znašale prvo leto 750 milijonov mark, potem pa tekom 9 let vsako leto po 50 milijonov manj.

Rim, 27. marca. (Tel. Slov.) Kardinal Lucidi, ki je bil svoječasno imenovan za kardinala skupno z ravnokar umrlim kardinalom Gallijem, je nevarno obolen na pljučnici in je njegovo stanje skoro brezupno.

London, 27. marca. (Tel. Slov.) Svakinja kraljice Mary, markiza kambridška, je umrla po kratki bolezni.

Kassel, 27. marca. (Tel. Slov.) V Kasslu je pri Mellovi igri »Hoja za Kristusom«, ki se je igrala tudi v dunajskem dvornem gledališču, prišlo do škandala. Po prizoru, ko so banditi kržali nekega ključavničarja, so začeli gledalci zvižgati, sikati in kričati. Šele, ko se je pojavila prava tendenca igre, se je razburjena množica pomirila. Zdi se, da je nemška ljudska stranka pripravila ta škandal.

Primorske vesti

Mussolini pride v Gorico. K svojem volilnem govoru je goriški fašistovski Caccese naznanil, da mu je Duce obljubil, da bo, ako mogoče, prisostvoval odkritju spomenika padlim vojakom, ki se bo vršilo 24. maja.

Nagrajene številne družine. Po nalogu ministrskega predsednika je goriški prefekt razdelil med nekatere slovenske družine nagrade v znesku 500 lir. Nagrade so prejeli: Pertot Anton in Suligoj Katarina, Kal pri Kanalu; Kavčič Ivan, Podrejec pri Sv. Luciji; Bregant Karel, Cerovo; Donda Alojzij, Kronberg; Humar Ivan, Lokovec; Kojog Anton, Podmelec; Podkrajnik Katarina, Bratuž Stefan, Jakopič Anton, Pregelj Valentin in Pertot Stefan, vsi iz Kala pri Kanalu.